

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2016

YEARBOOK

2016

ГОДИНА 7

VOLUME VII

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2016
YEARBOOK

ГОДИНА 7

VOLUME VII

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

ГОДИШЕН ЗБОРНИК ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

За издавачот:

доц. д-р Драгана Кузмановска

Издавачки совет

проф. д-р Блажо Боев

проф. д-р Лилјана Колева-Гудева

проф. д-р Виолета Димова

доц. д-р Драгана Кузмановска

проф. д-р Луси Караниколова -Чочоровска

проф. д-р Светлана Јакимовска

доц. д-р Ева Горѓиевска

Редакциски одбор

- проф. д-р Ралф Хајмрат – Универзитет од Малта, Малта
проф. д-р Нецати Демир – Универзитет од Гази, Турција
проф. д-р Ридван Цанин – Универзитет од Едрене, Турција
проф. д-р Стана Смиљковиќ – Универзитет од Ниш, Србија
проф. д-р Тан Ван Тон Та – Универзитет Париз Ест, Франција
проф. д-р Карин Руке Бритен – Универзитет Париз 7 - Дени Дидро, Франција
проф. д-р Роналд Шејфер – Универзитет од Пенсилванија, САД
проф. д-р Кристина Кона – Хеленски Американски Универзитет, Грција
проф. д-р Златко Крамариќ – Универзитет Јосип Јурај Штросмаер, Хрватска
проф. д-р Борјана Просев-Оливер – Универзитет во Загреб, Хрватска
проф. д-р Татјана Гуришиќ-Беканович – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
проф. д-р Рајка Глушица – Универзитет на Црна Гора, Црна Гора
доц. д-р Марија Тодорова – Баптистички Универзитет од Хонг Конг, Кина
доц. д-р Зоран Поповски – Институт за образование на Хонг Конг, Кина
проф. д-р Елена Андонова – Универзитет „Неофит Рилски“, Бугарија
м-р Диана Мистреану – Универзитет од Луксембург, Луксембург
проф. д-р Сузана Буракова – Универзитет „Павол Јозев Сафарик“, Словачка
доц. д-р Наташа Поповиќ – Универзитет во Нови Сад, Србија
проф. д-р Светлана Јакимовска, доц. д-р Марија Кукубајска, проф. д-р Луси
Караниколова-Чочоровска, доц. д-р Ева Горѓиевска, проф. д-р Махмут Челик,
проф. д-р Јованка Денкова, доц. д-р Даринка Маролова, лектор д-р Весна Коцева, виш
лектор м-р Снежана Кирова, лектор м-р Наталија Поп-Зариева, лектор м-р Надица
Негриевска, лектор м-р Марија Крстева

Главен уредник

проф. д-р Светлана Јакимовска

Одговорен уредник

доц. д-р Ева Горѓиевска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)

лектор м-р Биљана Петковска, лектор м-р
Крсте Илиев, лектор м-р Драган Донеv
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров, Благој Михов

Редакција и администрација

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10-А
п. факс 201, 2000 Штип
Р. Македонија

YEARBOOK FACULTY OF PHILOLOGY

For the publisher:

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Editorial board

Prof. Blazo Boev, PhD

Prof. Liljana Koleva-Gudeva, PhD

Prof. Violeta Dimova, PhD

Ass. Prof. Dragana Kuzmanovska, PhD

Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Ass. Prof. Eva Gjorgjievska

Editorial staff

Prof. Ralf Heimrath, PhD— University of Malta, Malta

Prof. Necati Demir, PhD— University of Gazi, Turkey

Prof. Rıdvan Canım, PhD— University of Edrene, Turkey

Prof. Stana Smiljkovic, PhD— University of Nis, Serbia

Prof. Thanh-Vân Ton-That, PhD— University Paris Est, France

Prof. Karine Rouquet-Brutin PhD— University Paris 7 – Denis Diderot, France

Prof. Ronald Shafer— University of Pennsylvania, USA

Prof. Christina Kkona, PhD— Hellenic American University, Greece

Prof. Zlatko Kramaric, PhD— University Josip Juraj Strossmayer, Croatia

Prof. Borjana Prosev – Oliver, PhD— University of Zagreb, Croatia

Prof. Tatjana Gurisik- Beganovic, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Prof. Rajka Glusica, PhD— University of Montenegro, Montenegro

Ass. Prof. Marija Todorova, PhD— Baptist University of Hong Kong, China

Ass. Prof. Zoran Popovski, PhD— Institute of education, Hong Kong, China

Prof. Elena Andonova, PhD— University Neofit Rilski, Bulgaria

Diana Mistreanu, MA— University of Luxemburg, Luxemburg

Prof. Zuzana Barakova, PhD— University Pavol Joseph Safarik, Slovakia

Ass. Prof. Natasa Popovik, PhD— University of Novi Sad, Serbia

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD, Ass. Prof. Marija Kukubajska, PhD, Prof. Lusi Karanikolova-Cocorovska, PhD, Ass. Prof. Eva Gjorgjievska, PhD, Prof. Mahmut Celik, PhD, Prof. Jovanka Denkova, PhD, Ass. Prof. Darinka Marolova, PhD, lecturer Vesna Koceva, PhD, lecturer Snezana Kirova, MA, lecturer Natalija Pop-Zarieva, MA, lecturer Nadica Negrievska, MA, lecturer Marija Krsteva, MA

Editor in chief

Prof. Svetlana Jakimovska, PhD

Managing editor

Ass. Prof. Eva Gjorgjievska, PhD

Language editor

Danica Gavrilovska-Atanasova

(Macedonian language)

lecturer Biljana Petkovska, lecturer Krste

Iliev, lecturer Dragan Donev

(English language)

Technical editor

Slave Dimitrov, Blagoj Mihov

Address of editorial office

Goce Delchev University

Faculty of Philology

Krste Misirkov b.b., PO box 201

2000 Stip, Republic of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENTS

Јазик

- Марија Кусевска, Билјана Ивановска, Нина Даскаловска**
ГОВОРОТ НА ИЗУЧУВАЧИТЕ НА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК
НАСПРЕМА ГОВОРОТ НА РОДЕНИТЕ ГОВОРТЕЛИ 7
- Марија Леонтиќ**
МЕСТОТО И УЛОГАТА НА ТУРСКИТЕ ЛЕКСИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ
ВО ИСТОРИСКИОТ РАЗВОЈ НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК..... 17
- Даринка Маролова**
СИНТАКСИЧКА ПОВЕЌЕЗНАЧНОСТ 27
- Светлана Јакимовска**
КОН ПРЕВОДОТ НА „ЛЕНКА“ ОД КОЧО РАЦИН НА ФРАНЦУСКИ ЈАЗИК 33

Книжевност

- Толе Белчев, Александра Трајанова**
НАРАТОРИТЕ И НАРАТЕРИТЕ ВО РОМАНОТ
„БАБАЦАН“ ОД ЖИВКО ЧИНГО..... 47
- Снежана Петрова**
THE ORIGINALITY OF DRAMATIC ACTION (dispositio) 61
- Ева Ѓорѓиевска**
ИДЕНТИТЕТОТ НА АЛБЕРТИНА ИЛИ ЗА НЕДОЛОВЛИВАТА
СТВАРНОСТ КАЈ ПРУСТ 71
- Толе Белчев, Ранко Младеноски**
„МАКЕДОНСКА КРВАВА СВАДБА“ –
НОВИ ИНТЕРПРЕТАТИВНИ АСПЕКТИ..... 85

Методика

- Весна Продановска Попоска**
УЛОГАТА НА ПРАВИЛНИОТ ИЗГОВОР ПРИ КОМУНИКАЦИЈАТА
НА АНГЛИСКИ ЈАЗИК ИЗУЧУВАН КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК 97

УЛОГАТА НА ПРАВИЛНИОТ ИЗГОВОР ПРИ КОМУНИКАЦИЈАТА НА АНГЛИСКИ ЈАЗИК ИЗУЧУВАН КАКО СТРАНСКИ ЈАЗИК

Апстракт: Комуникацијата е процес за кој се потребни барем две или повеќе страни, додека се разменуваат податоци, приказни, емоции и информации, при што соговорниците не се изразуваат без да се обрнува внимание на тоа што кажува соговорникот, туку од клучно значење е да се одвива непречена комунијација. Главната цел на комуникацијата не е само да се даде информација, но и да се достигне разбирање, што не секогаш е крајниот резултат. Зборувањето е продуктивна вештина и претставува клуч на комуникацијата, а совладувањето на правилен изговор е важна цел во развојот на говорните вештини. И покрај малите несоодветности во лексиката и граматиката учениците се повеќе склони да комуницираат ефикасно кога имаат добар изговор и интонација.

Клучни зборови: комуникација, правилен изговор, зборувањето како вештина, изучување на англиски како странски јазик

Vesna PRODANOVSKA POPOSKA²

THE ROLE OF PROPER PRONUNCIATION WHILE COMMUNICATING IN ENGLISH ACQUIRED AS A FOREIGN LANGUAGE

Abstract: Communication is a process that requires at least two or more parties, which exchange data, stories, and emotional information while the interlocutors do not express themselves without paying attention to their collocutor, but the key point to it is to accomplish smooth communication. The main purpose of communication is not only to provide information but to reach an understanding, which is not always the expected outcome. Speaking is a productive skill and is a key to communication therefore acquiring the correct pronunciation is an important goal in the development of speaking skills. Despite the slight discrepancies in the vocabulary and grammar, students are more inclined to communicate effectively when they have good pronunciation and intonation.

Keywords: *Communication, Proper Pronunciation, Speaking Skills, Learning English as A Foreign Language*

¹ Факултет за биотехнички науки, Универзитет „Св. Климент Охридски“ - Битола

² Faculty of Biotechnical Sciences, University St. Kliment Ohridski-Bitola

1. Вовед

Комуникацијата е процес за кој се потребни барем две или повеќе страни, при што се разменуваат податоци, приказни, емоции и информации. Притоа соговорниците не се изразуваат без да се обрнува внимание на другата страна, туку од клучно значење е да се разберат и влијаат меѓусебно. Главната цел на комуникацијата не е само да се даде информација, но и да се достигне разбирање, што не секогаш е крајниот резултат. Разбирањето или неразбирањето не зависат само од нивото на зборовни вештини на своите соговорници, но понекогаш и од нивното потекло, мајчиниот јазик, фактот дали странскиот јазик кој во моментот се користи е сроден на мајчиниот, при што грешките стануваат многу лесно итн.

2. Зборувањето како јазична вештина

Зборувањето е продуктивна вештина, односно „...интерактивен процес на конструирање на значење што вклучува создавање, добивање и обработка на информацијата“ (Brown, 1994; Burns & Joyce, 1997). Мери Ен Канингам Флорез (Florez, 1999) тврди дека зборувањето е клучот на комуникацијата. Формата и смислата на зборувањето зависат од контекстот во којшто тоа се случува, вклучувајќи ги и учесниците, нивните социјални улоги, искуства и физичкото опкружување. Се смета дека зборувањето се развива најчесто спонтано, но не се појавува секогаш во непредвидливи услови. Јазичните функции (или модели) кои се повторуваат во дадени дискурсни ситуации (на пример, да се одбие покана за кафе или да се даде молба за отсуство од работа итн.) може да се идентификуваат и да се прифатат како шеми (Burns & Joyce, 1997). Зборувањето бара да се знае не само како да се користат правилно јазичните форми (јазична компетенција), но исто така да се гледа кога, зошто и на кој начин тие се применуваат во одредена социјална ситуација (социолингвистична компетентност). Така што зборувањето има свои вештини, структури и конвенции, различни од писмениот јазик (Burns & Joyce, 1997; Carter & McCarthy, 1995; Cohen, 1996). А солидниот „говорник“ / оратор го синтетизира овој збир од вештини и знаење, со цел говорното излагање да биде успешно.

3. Нивоата на говорникот според Заедничката европска референтна рамка на јазиците

Според нивоата на Заедничката европска референтна рамка за јазиците: Учење, настава, оценување - Структуриран преглед на сите ОЕПР скалила (CEFR, 7) http://www.coe.int/t/dg4/education/elp/elpreg/Source/Key_reference/Overview_CEFRscales_EN.pdf говорните вештини се дефинираат на следниот начин:

- На ниво C2 говорникот се изразува природно, со решителен тон и без напор.
- На ниво C1 говорникот може да се изразува неврзано и слободно, речиси без напор.

- На ниво Б2 говорникот зборува со прилично рамномерно темпо и неколку забележителни долги паузи.
- На ниво Б1 говорникот прави пауза заради граматичко и лексичко планирање и поправки, кои се многу очигледни.
- На ниво А2 говорникот се изразува со многу забележливо двоумење и погрешно започнување на реченици.
- На ниво А1 говорникот прави повеќе паузи и бара соодветни изрази за да формулира помалку познати зборови или за да направи измена во комуникацијата.

4. Говорникот и вербалните вештини

Вештините на еден говорник и неговите навики имаат влијание врз успехот на секоја размена на информации (Van Duzer, 1997). Говорниците треба да поседуваат способност да предвидуваат, а потоа и да се произнесат според очекуваните модели во конкретните говорни ситуации. Тие, исто така, треба да владеат и со дискретни елементи како, на пример, активноста наречена „turn-taking”, парафразирање, одговарање или пренасочување (Burns & Joyce, 1997).

Другите вештини и познавања за еден говорник/ оратор го вклучуваат следното:

- изговарање на звуци, акцент, ритмички структури и интонации на јазикот;
- точна употреба на граматичките структури;
- оценка на карактеристиките на целиот аудиториум, вклучувајќи и споделено знаење или општи почетни точки, статус и сила на односите на учесниците, нивоата на интерес или разликите во перспективите;
- избор на вокабулар кој е разбирлив и соодветен за публиката, како и дискусии што се соодветни на темата и на средината во која се одвива говорното дејствие;
- спроведување на стратегии за подобрување на разбирливоста, а притоа да се потенцираат клучните зборови, парафразирањето или проверка на слушателот со разбирање;
- употреба на гестови, односно говор на телото;
- да се обрнува внимание на успехот на заемното дејствие и адаптацијата на компонентите од зборувањето како, на пример, речникот, брзината на зборување и комплексноста на граматичките структури за да се зголеми разбирањето и учеството на слушателот (Brown, 1994).

Браун дефинира микровештини за вербална комуникација. Според него (Brown 2001, 272) тие вклучуваат:

1. Изговор на делови од јазикот со различна должина.
2. Изговарање на разлики меѓу англиските фонеме и варијанти на алофони.
3. Изговор на модели на акцент, зборови со акцент и позиции без акцент, ритмичка структура и интонациски контури.

4. Изговор на редуцирани форми на зборови и фрази.
5. Користење на соодветен број лексички единици (зборови) за да се постигнат прагматични цели.
6. Лесно/ слободно изговарање на различен степен.
7. Набљудување на сопствениот изговор и користење на различни стратешки сообразности - паузи, дополнувања, самостојни корекции, размена на зборови - да се подобри јасноста на пораката.
8. Користење граматички групи на зборови (именки, глаголи итн), системи (на пример согласување на граматички времиња и плурализација), ред на зборовите, модели, правила и елиптички форми.
9. Изговор на составни делови од реченицата - во соодветни фрази и паузи.
10. Изразување на определена смисла во различни граматички форми.
11. Користење соединети средства во говорниот дискурс.
12. Постигнување на соодветни комуникациски функции според ситуации, учесници и цели.
13. Користење соодветни регистри, претпоставки, прагматични практики, како и други социолингвистички карактеристики во разговори лице в лице.
14. Групни врски и врски помеѓу настани и комуникација во такви односи како основна, поддржувачка идеја, нова информација, дадена информација, агрегација и појаснување.
15. Користење на црти на лицето, кинетика, јазикот на телото, како и други невербални сигнали заедно со вербалниот јазик, за да се пренесе значењето.
16. Развој и користење на комплет на стратегии за зборување, ако се потенцираат клучни зборови, парафрази, обезбедување на контекст за интерпретација на значењето на зборовите и точно оценување на тоа колку добро вашиот соговорник ве разбира.

5. Различните аспекти на вештината да се „зборува“

Според Видоусон (Widdowson 1978, 57), концептите зборување, читање и пишување не се доволно јасни, така што тој ги прецизира своите ставови преку примери од реченици. На пример, ако ги земеме следниве две парови реченици: „He speaks clearly“ и „She speaks slowly and distinctly“, како и „He speaks persuasively about the need to economize“ и „She speaks frankly about her marital difficulties“, тука глаголот „speak“ не се користи со иста смисла. Во случајот со првиот пар реченици терминот се однесува „на начинот на кој јазикот се манифестира“, а во случајот со вториот пар реченици – „на начинот на кој јазикот се реализира како комуникација“. Според Видоусон, кога се зборува во смисла на зборување – *speaking* – употребата на јазикот (*usage*) вклучува покажување и изразување или на фонолошкиот систем или на граматичкиот систем на јазикот или и на двата (Widdowson 1978, 57). Зборувањето во случајот „speaking“ како прв аспект од вештината зборување е поврзано со слушање и препознавање

на звучните сигнали и се одвива во звучна средина. Видоусон наведува дека „терминот употребен како варијација на фонолошкото изразување е акцентот, а оној кој се користи како варијација на граматичкото изразување е дијалектот“ (Widdowson 1978, 57). Втората страна на вештината зборување е поврзана со употребата на јазикот во комуникацијата (use) и вклучува зборување и слушање со разбирање што се однесува на комуникативната функција на речениците кои ги слушаме. Во таа смисла, зборувањето како комуникативно дејствие се состои од кажување и слушање со разбирање, односно: talking = saying + listening. Во природната комуникативна интеракција „чинот на зборување вклучува не само изговарање на звуци туку и употреба на гестови, движења на мускулите на лицето, односно на целото тело“ (Widdowson 1978, 59). Тука зборувањето е во форма и на визуелна средина.

Според проф. Стефанова (Стефанова 1999, 89) во реалниот живот целта на зборувањето е да се постигне разбирање меѓу двајца или повеќе соговорници во дадена ситуација. Но во изучувањето на странски јазик, мајчиниот се користи како средство за да се објаснуваат новите концепти на оние кои го изучуваат странски јазик. Ова важи, меѓутоа, само ако ученикот и професорот зборуваат ист (мајчин) јазик. Додека во ситуација каде што се предава јазик во формата на странски и за двете страни (професор и студент), тогаш тој јазик-цел станува единственото средство за комуникација и за професорот, и за ученикот. Во анализата на изучувањето на странски јазик се утврдува дека зборувањето како едно од четирите јазични вештини е најмногу користен вид на јазична вештина. Но сепак која од двете страни при изучувањето (професор и студент) зборува повеќе е друго прашање и се очекува ученикот да е поактивен во зборувањето со цел да се развијат вештини за говор и комуникација во дадени ситуации. Во една нормална комуникација помеѓу двајца или неколку соговорници секој учествува и како говорник и како слушател.

6. Заклучок

Како што се гледа, совладувањето на правилен изговор е важна цел во развојот на говорните вештини. Шопов наведува дека правилата кои го регулираат зборувањето можат да се анализираат на различни јазични нивоа: фонетика и фонологија, морфологија и синтакса. (Шопов 2013, 309) Изговорот е почетен и клучен аспект во развојот на зборувањето како вештина. Како што признава Барнс (Burns 2003, 5) „... и покрај малите несоодветности во лексиката и граматиката, учениците се повеќе склони да комуницираат ефикасно кога имаат добар изговор и интонација“. Во денешно време не е тренд учениците да се изразуваат и да звучат на ниво како на мајчин јазик.

Користена литература

- [1] Brown, H. D. (1994) *Principles of Language Learning and Teaching*. San Francisco: Prentice Hall Regents.
- [2] Brown, H. D. (2001) *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*. White Plains, NY: Longman.
- [3] Burns, A., & Joyce, H. (1997) *Focus on speaking*. Sydney: National Center for English Language Teaching and Research.
- [4] Burns, A. (2003). *Clearly speaking: pronunciation in action for teachers*. National Center for English Language Teaching and Research, Macquarie University, Sydney NSW 2109.
- [5] Cohen, A. (1996) Developing the ability to perform speech acts. *Studies in Second Language Acquisition*, 18 (2), 253-267
- [6] Carter, R. & McCarthy, M. (1995) Grammar and spoken language. *Applied Linguistics*, 16 (2), 141- 158.
- [7] Florez, M. C. (1999) *Improving Adult English Language Learners' Speaking Skills*. National Center for ESL Literacy Education.
- [8] Van Duzer, C. (1997) "Improving ESL learners' listening skills: At the workplace and beyond." Washington, DC: Project in Adult Immigrant Education and National house for ESL Literacy Education.
- [9] Widdowson, H. G. (1978) *Teaching Language as Communication*. Oxford: Oxford University Press.
- [10] Стефанова, П., (1999) *Методика на чуждоезиково обучение*. София. Издаделство „Парадигма“.
- [11] Шопов, Т. (2013) *Педагогика на езика. Наръчник по комуникативно преподаване и учене на английски език*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“.
- [12] Шопов, Т. (2008), *Съвременни езици: подходи, планове, процедури*. Ботевград: МВБУ.
- [13] Council of Europe (2001): *Common European Framework of Reference for Languages: learning, teaching, assessment*. Cambridge, Cambridge University Press. http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/Source/Framework_EN.pdf Cambridge University Press. ISBN : HB 0521803136 - PB 0521005310 www.uk.cambridge.org/elt